

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Setentiae LX spiritualis religiosis perutiles - Cod. Ettenheim-Münster 237

[S.l.], 1661

Obdientiae paupertatis costiatis in gradibus [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-127475](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127475)

117
Per praxim fidelissimā, et in de se sã usq; ad
mortem obseruantia votorum

Obedientie, Paupertatis, Castitatis,

In

Gradibus

Supremo, moderato, Competētj,
Cum appendicijs, ex adminiculo efficaci media-
rum, ac veluti instrumentorū, virtutū totōm

moralium, Christianarū, theologicarum

In Regula ipsa sanctissimi Patris Benedicti
cōpendijs expressarum.

Agendum ergo Frater, ex

— fac iuxta exemplar;
et sic faciendo,

Vita viues, nec morieris.

Uno verbo:

Si tibi sapias, nec illudis, ex sanctissimo Pa-
triarcha tuo,

Age dum vacat, quod in perpetuū ex-
pediat;

Quod si huius tui tā nobilis ex eximij status
definitionis casus quaris, et nosse cupis,

218 -
Paucis accipe;

Materialis,

Formalis,

Sit ipsamet spiritualis
defectuum exterminatio

Utraque Dei-formitas per
Votorum virtutum exercitia.

Efficiens, et Finalis,

DEUS:

A quo de bonū est in quo oīa possumus dē.
Cui soli laus, honor et gloria, Amen.

Gloriosus Confessor Dni Benedictus vitam ange-
licam gerens in terris, speculum honorum operum
factus in mundo; ex ideo cum Christo iam sine fine
gaudet in caelis.

88
Augustissima domus religiose mo-
raliter explicatae, absolutissimum
Schema, et accuratissima descriptio.

Dni Dm̄g huius ad suos incolas religio-
sos proloquium.

Perambulata in innocentia cordis vri in me-
dio domus meae; et eligite abiecti esse in domo
mea, magis quam habitare in tabernaculis pec-
catorum. psal. 100. ex 83.

Murg

Regia ex augustissima domo Religiosa margob-
 uera transeuntibus, et accedentibus quadruplex
 cōspicitur. 1. Orientalis; Paupertate nati-
 vilitatis. 2. Occidentalis; Diem mortis extre-
 ma. 3. meridionalis; Bona à Deo collata;
 4. Septentrionalis; Peccata cōmissa, cū cordis
 amaritudine, ad memoriā revocantes.

2. Porta.

Huius Religiosa habitationis porta tutissima
 est Timor Dei, sensusque vigilantissima, et
 indefessa custodia.

3. Oratorium.

Domo Religiosa ac spiritualis Oratoriū, est
 locus orationis, qui debet esse id, quod dicitur, cu-
 ius fundamentum est, salutis immensitas; pa-
 riter principales, 1. Immensitatis aternitas.
 2. Aeternitatis incōprehensibilitas. Cōper-
 toriū, infinitae gloriae multiplicitas. Fene-
 strae vitreae, Donorum s. spūg varietas. Cathedrae
 laterales, 1. Constantia. 2. Perseverantia
 in orāe. Seder presbyteri, Cordis unitas. Alta-
 re, Secretū Cordis, e. eisdē in Deū stabilitas.
 pavimentū multiplex, sicut ex bonae orāis cōdi-

tiones, q̄ debet eā .j̄. munda. 2. Casta. 3. Asters.
4. Spiritualis. 5. Deuota. 6. Humilis. 7. Simplex. 8.
Frequens.

4. Nouitiatus.

Domg probationis exercitia: .j̄. Tribulatio,
pro rei nouitate. 2. Abrenunciatio vita pri-
stina. m̄r Nouitiorum quouis tempore, Prob
probatq̄ in aduersitate. Consolales, quotquot
probatj sunt in tribulatione. Exemplaritas,
i. Informatio vite spiritualis. 2. Demōstra-
tio sancte cōuersationis.

5. Essentialia

Religiosa schola essentialia, tria vota .j̄. Obe-
dientia. 2. Castitas. 3. Paupertas volun-
taria; de quibq̄, ceterisq̄, religiosis virtutibq̄
sic loquitur S. Bernard. Religio paupertate fun-
datur, Obedientia erigitur, Castitate decoratur,
humilitate custoditur, Charitate perficitur.

6. Hospitium.

Religiosi hospitij mater ac domina, beneficiorū dei
affectuosa consideratio. Filia ac famula. .j̄. Misere-
ricordia q̄ Chrm̄ in m̄bris suscipit. 2. Pietas cu-
bat. 3. Compassio, iungit. 4. Deuotio potat. 5. Ora-

119
cio pascit. 6. Lectio recreat. 7. Ciuitas, con-
ducit. 8. Discretio, ordinat. 9. miseratio, viqi-
lat. 10. Fraternitas latificat. 11. Sed Charitas
om̄ precipua, pauperes cōsequitur, et vt redeat
humillimē precatur.

7. Horologium

Spiritualis claustrū horologiū mensuratū, est
agilua, feruens ac deuota dei opt. Max. laus et
cōmendatio.

8. Claustum.

Religionū claustrū, ē perfecta sui om̄g rerū
temporalium abnegatio, exa situa nouissimo-
rū suorū meditatio. Cuius bases sunt 1. Patie-
tia. 2. Constantia. 3. Perseuerantia, titu-
bantes in arrepto sancto proposito cōfirmā-
tes. Tabulata pendentia per claustrū, sunt
subiectiones et actiones spiritualium virorum:
vt sunt vigilia, ieiunia, et alia huiusmodi pia
exercitia. Pavimentum ē contemptus
rerū mundanarū, scilicet 1. Amicorū carnalium
2. Mundi transentis. 3. Actū terrenorū.
4. Carnalis cupiditatis. 5. Propria volū-
tatis. 6. Humana laudis. 7. Odiosa ambitio-

nis. Columnae edificii claustrii fulciantes et
exornantes, sunt, 1. mandata veteris Testa-
menti. 2. Consilia Evangelica. 3. Essen-
tialia vota religiosa. Pratum claustrii sua vi-
rilitate oculos corporales letificantes, fides
est, quae sua stabilitate oculos interiores clau-
straliu deuotoru corroborat.

9. Lauatoriu.

Fons claustrii mystici seu Lauatoriu, est
amaritudo Compunctionis, a quo fluunt lacry-
mae pro peccatis commissis, per conductu subterra-
neos propriae miseriae corporalis et spiritualis
ut vitetur appetitus humane laudis: attendendo
tn, 1. Ne huiusmodi compuncti frangantur per
impatientiam. 2. Ne nimis repleantur per
nimiam abundantiam. 3. Ne vacillent per incō-
stantiam. 4. Ne sordescant per ineptam extero-
ris hois laetitiam. Evitendo similiter, ut cadat
aqua lacrymaru in mari contriti cordis, per
rostru columbinu deauratu id est, per gratiam spiri-
s. Fluant cu impetu, id est, cu gemitu cordis de-
uoti per canale sanctaru meditationu. Consi-
sione aquaru huius monastici Lauatorij sicut, 1.
Memoria passionis Christi. 2. Proprioru delicto-

rum. 5. Incertitudinis mortis. 4. Iudicij extremi. 5. ¹²⁰
Ultimæ sententiæ summi Iudicis. 6. Diversorū
tormentorū inferni. 7. Amissionis regni cæles-
tis. 8. Et tantæ multitudinis Damnatōrum.
Quod si nō omnes emittant aquas lacrymarū,
saltem aliqua sit cōsideratio prædictorum.

jo. Capitulum.

Regulare Caplm, in quo mentis sordes abluuntur,
et reaty per humili Confessionē ei debita satisfac-
tionē dimittuntur, variegato pavimento deco-
ratur, conditionibz scilicet bonæ confessionis, quæ
debet eē, j. Vera. 2. Nuda. 3. Simplex. 4. volū-
taria. 5. Verecunda. 6. Festina. 7. Assidua.
8. Sui accusatrix. Sæter Capli, et Confessio-
nis, j. Peccati odia. 2. Cotemptz malorum
desiderionē. Hic præsidet ratio inq̄m Abbas,
audiens defectz singulorū. Zelz accepti propo-
siti illos proclam at; Perversitas animi excusat.
Innocentia ponderat. Discretio religiosa di-
iudicat. Disciplina regularis vindicat, et
castigat. Misericordiā iustitiā de severita-
te, ex ē contra iustitiā misericordiā de te-
piditate inculpat.

ii. Dormitorium.

Claustrale dormitorū locū ē quietis ex pacis, cuius gradū sunt; 1. Benignitas. 2. Charitas. 3. Sanctitas. 4. Fraternalis unitas. 5. Tranquillitas. 6. Stabilitas. 7. Humilitas. Pavimentum variegatū. 1. Fuga amoris proprii. 2. Tristitia diuini. 3. Infructuosi scrupuli. 4. male suspitionis. 5. Inuidia fraternalis boni, ex progressu spiritualis. 6. Odilis distractionis. 7. Inordinata oblocutionis. 8. Superba cōtentionis. Lectica ē mortis meditatio. Stramex. Fragilitatis propria cōsideratio. Duo lineamina. Cordis ex corporis munditia. Cervicale. Obedientia fidelitas. Tres lampades. 1. Actū singulorū bona interpretatio. 2. Sermonis proprii discretio. 3. Operis fructuosi sancta exercitatio. Camera secreta. 1. Peccatorum duplicentia. 2. Grande erubescencia. Lampas ibide ardens, peccatorū cognitio. In hac spirituali dormitorio aīa dormiens visione habet mirabile, scilicet Scala Jacob celi 1000. id ē, seruente ordinis obseruatia. Angelos descendentes, ex ascendentes, id ē, viros religiosos, in pace decedentes, ex ad Deū hilariter properantes. Hac spirituali visione aīa 1.

sancte

sancto desiderio inflamatur. 2. Charitate volu-
neratur. 3. Amore languescit. 4. Spirituali ex-
ultatione tremit. 121

12. Calefactoriū.

Mysticū calefactoriū domg dei est inflama-
tio sanctorū desideriorū, vel vt sancti loquun-
tur Gregorij et Jeronymg, Verba diuina sūt
calefactoriū humanarū mentū. Jbi in hyeme
calefient Fratres durante presentis vita tē-
pore, et leguntur libri sacre scripture, vt
virtutes coagulentur.

13. Schola

Locus Collationis quo ad audiendū dei ver-
bum cōueniunt Fratres, ē viriū aīe recollec-
tio, et instructio ad imitandū ss. Patres.

14. Bibliotheca.

Spiritualis libraria Claustralū, ē diuina-
rū scripturarū, dei mandatorū, et ordinis sta-
tutorū om̄ lectio assidua, tenax memoria,
et praxis indefessa.

15. Collocutoriū.

Religiōsū collocutoriū legit, vbi j. tractatur
spiritualia, et 2. probantur Chri tyrones q

ad virtutes capeffendas admittendi sunt.

16. Cellarium.

Domg sanctae Cellariū duplex est; j. vetus
testamentū de quo panis hordeaceus extrahitur,
vsu famulorū destinandq; ex nouū testamētū,
vbi cōseruatur j. Panis simlagineus et dulce
cis. 2. Vinū sanctae predicattonis. 3. Syccera
fraternae admonitionis. 4. Salte mutuae
correctionis. 5. Oleū secretae exhortationis.
6. Butyrū ardentis Charitatis. 7. Lac facta
simplicitatis. 8. Mel pia et humilis deuotio-
tionis. 9. Pulmentū virilis stabilitatis
filijs patrifamilias reseruata.

17. Granarium.

Religiosae Conuersationis Granariū, ē bonae
Voluntatis repositorium.

18. Coquina.

Monastica coquina est ardor Contritionis,
seu dolor aīe paenitentis; cuiq; ministerio de-
coquuntur spirituales vitae epulae et ferulae.

19. Furnarium.

Religiosū furnariū ē Charitas Dei, et proxi-
mi seruens et fidele exercitium.

20. Refectorium

Spiritualis Refectorij epule quotidiana sunt
textus veteris ac noui testamenti, quia dupliciter qu-
sum habentes, scilicet j. sensu historicum, 2. Allego-
ricum, 3. moralē, 4. Anagogicū. In veteri pa-
ne ministrant hordeaceum, Oracula patri-
archarum et prophetarum; sed in nouo simula-
gineu suppeditat predicatio Apostolorum; pis-
ces, dulci summa consilia Euangelistarum; Varie-
tate ciborum, diuersitas poenarum SS. Martyrum;
deuotionis pulmentum, Meditationes Confes-
sorum; carnis mortificationem, indefessa peni-
tentia sua choritarum. Mappa extendit nu-
ditia virginum. Hic loquuntur publici Sancti,
1. Augustinus, Sapientiam. 2. Jeronymus, Sae-
tatem. 3. Ambrosius, Nobilitatem. 4. Grego-
rius, moralitatem. Ordinis Fundator, sua
conuersationis humilitatem et deuotionem.

21. Computatorium.

Religionis computatorium est deuota mentis ex-
aminatorium, et frequens consilia discussio.

22. Depositorium.

Claustri thesaurus et Depositorium est spes cales-

tū premiorum.

23. Hortus.

Morale deambulatoriū dei Famulorū, ē celestiu Virtutū cōtemplatio.

24. Infirmitorium.

Anima religiosa defertur tan dē in Infirmitaria spiritualis delectationis, ibiq̄ reficitur cibo, selt, sui sponsi dulci visitatione. Cuius loci ministræ sunt, 1. Feruor religionis, que vester detrahitis. 2. Spes, Confortat. 3. Charitas, cubat. 4. Discretio custodit. 5. Cognitio, illuminat. 6. Contritio sanat. 7. Consiliū, dietā parat. 8. Doctrina, instruit. 9. Puritas, mulcas infestis abigit. Recreatur auibq̄, 1. Perdicibq̄ humilitatis. 2. Columbis simplicitatis. 3. Pullis innocentia et stabilitatis. Reficitur 1. Pomis boni nominis. 2. Piris fructuosi laboris. 3. Amygdalis spiritualis dulcedinis. Carnes parantur a sanctis, selt, 1. Stephano, lapidata sinultu cōtinuo. 2. Laurentio, a frata, arventi desiderio. 3. Vincentio, salte acri Martyrio. Crescente spirituali infirmitate, nō utitur cōsuetis, sed medicabilibq̄ cibis, selt, 1. Sy-

123
rupo, pietatis Humanitatis Jesu Chri. 2. Vio-
lis patientia salutaris. 3. Jproo sancta hu-
militatis. 4. Pigmento perseverantia firmi-
lis. 5. Croco divina bonitatis. 6. Cedro
sanctae Trinitatis.

Quibz oibz peractis cū sacro aternitatis,
et infinita dulcedinis in spe ex anigmate
pro modo viatoris, seu aia viatricit dequ-
statis, tandē in pace cōscientia noritur re-
surrectura, cū spe immortalitatis, pro ac-
ty Religionis deuote peractis, cū atqz sac-
tis ad laudē ex gloriā sui Creatoris, et salu-
tē suā adiuuante Dño nro Jesu Chro, Vir-
ginis marie filio Unigenito, qui cū Patre,
et Spū S. vivit et regnat Deo, Per oīa
secula seculorum. Amen.

Christiano domo religiose hospiti,
et domestico fidei E.
S. August. Ecclie Doctor. S.

Tantum debet esse amor perveniendi ad id,
quod factus es, et dolor quod ibi nondum es, et timor
ne non pervenias, quod nulla letitia habere
debes, nisi de his, quae aut auxilium, aut spem

tibi dant perueniendi.

A fundamentis restaurabat, deuotiq;
Religiosis dicebat

Theophilus Benedictus.

Alphabetum Religiosi à Religiosisimo
Thoma Kempensi ante ducentos
annos conscriptum.

Discipulus.

Vias tuas, Dñe, demonstra mihi, et semitas te-
as edoce me. Offecro te, Reg meq, doce me vi-
as bonae vitae, pro salute aine meae.

Magister.

Ama ne fieri, et pro nihilo reputari. Hoc tibi
saluberrig et utilig, qua laudari ab hominibz.
Beneuolg esto omni bz bonis et malis, et nulli
onerosus.

Custodi cor tuum ab euagatione, os tuum ab-
tiosa lectione, et ceteros sensus sub rigore dis-
cipline.

Dilige solitudinē et silentiū, et inuenies

quie

quietē magnā, ex cōscientiā bonā. Vbi enim ¹²⁴
multitudo, ibi frequenter strepitus, et mag-
na distractio cordis.

Elige paupertatē et simplicitatē, et paucis sis cō-
tentus, et nō facile murmurabis.

Fuge homines et seculi rumores, quia nō po-
tes satis eē deo et hominibz, aeternis et transi-
torijs.

Gratias age deo semper corde et ore, qualiter-
cūq; tibi succedit, in grauiorine et dolore. Nam
deus oīa prouidē dispensat in mundo, vero
et certo iudicio ab eterno.

Humilia te in oībz, et sub oībz, et mereberis
grām ab oībz. Eris quoq; deo acceptus, et
hominibz dilectus, et Diabolus a te fugiet citius,
propter humilitatis virtutē, si nō valde cōtra-
riam.

In omni opere bono habes intētiōnē puram,
ad placendū deo, qui inspector ē cordis, et dili-
git iustos et puros.

Karissimas reputa amicos et patronos,
qui te premūt et vituperāt. Si n. rectē sa-
pis et cōsideras, lucrū inde acquires. Nam

profert tibi in bono, qui obstat in malo.
Labore et dolore, cum gemitu ex latu, acquiritur
regnum Dei; deliciae et honoribus perditur para-
ditus.

Magnū donū Dei ē, pauperē eē in hoc mūdo,
proptar Chrīm, et infimū tenere locū. Mag-
na superbia ē, a tū petere gradū. Ad alta sem-
per Diaboly suadet, honores ambire, fugere
despectum; ut cadat ascensor eij retrorsum, cū
ad breue dominatū fuerit pauperū. Minima
dona, pro magno reputa, et etis digna maiora ac-
cipere.

Neminem spernas, nulli noceras: afflicto cō-
doles, egeno subuenias, et nūquā te extollas.

Omne tempus, utiliter cū deo expendas; ni-
hil n. pretiosius tempore, in quo promereri po-
tes regnū Dei in perpetuum. Omnibz quoq; te
amabilē, benignū, et affabilē, sine h̄ resolutione
exhibeas. Omnia bona ad laudē dei referas,
Et sine cōsilio et deliberatione nihil facias.

Primo semper quere in opere tuo, an deo place-
at, vel displiceat. Nec timore, nec amore aq̄ cō-
tra cōscientiā tuā. In dubio ad scripturā, et
obediētiā Prælati tui recurre; nec tibi ipsi ni-

125
nis confide. Prig disce tacere, quā loqui; potius
velis instrui, quā docere; tutius ē n. velle lo-
tere, quā apparere.

Quaecumq; ad te nō pertinent, de ijs nō iudices,
nec te intromittas, vt semper pacē habeas. Qui cō-
munia sectatur, et singularia vitat, magis di-
ligetur, et citius ad bonū finem perueniet. Qui
tempestiue facit, quod debet, latior postea erit.

Reuertere ad interiora cordis tui, et claude
ostia oris tui. Ne vagari incipias per varia
desideria mundi, cōsilio Diaboli. Nocent ma-
la audita, tentant pulchra visa, turbat illata
vituperia. Recede ergo ab homine iracūdo,
indocto, dissoluto, et mane in silentio cū Deo.

Soprig esto in victu, modestus in vestitu, pro-
uius in verbis, honestus in moribus, maturus in cōsi-
lio, fortis in aduersis, humilis in prosperis, gratus
pro beneficijs, hilarius in despectibus, patiens in
doloribus, discretus in omnibus agendis.

Ti me Deū offendere in minimis negligētis, et
despectibus tuis. Noli presumere in bonis, nec
desperare in aduersis. Timor Dei facit recer-
dere a peccatis, et sollicitat in bono opere, vt bonū
beneficiat. Totū te Deo cōmitte, et quod tibi est
grauē, fiet cito portabile. Pax tua, in patientia
multa; leuis ē diis tribulatio, pro vita aeterna

Vende Deo oia comodatua, et dabit tibi s'la-
tia meliora, adueniente gratia in vna hora. Ne-
mo ditior, nemo liberior eo, qui se et oia Deo de-
dit, et Chrm amando emit, qui mundu cruce re-
denit.

Xristus sit vita tua, lectio tua, meditatio
tua, loquutio tua, Ipse desideriu tuu, lucron
tuu, tota spes tua, et merces tua. Si aliud qua-
ris, qua pure Deu, danu patieris, laborabis,
et requiem no inuenies.

Ymnos et psalmos canere monachoru opus e
et clericoru: quidq cogitent Angeloru chori,
Laudantes. Debn iugiter in regno celoru. Ser-
uire carni, mors aie, cibi vermiu, nidq demonu,
vita pecoru, fomes morboru, corruptio corporu,
inquinatio moru, perditio bonoru, acquise-
tio multoru malorum et doloru. Seruire Deo,
beatitudo aia, sanitas corporis, prudentia spg,
vita. Dulces hymnos Deo cantat, qui in tribu-
latione sua Deu semper laudat. Initiu et finis
ois boni religion, Deu corde amare, ore laudare,
et fratre su exemplo edificare.

Zachae frater descende de altitudine secu-
laris sciencia. Veni, et dyce in schola Dei via

humi

230
humilitatis, mansuetudinis et patientie, 126
per quā positis Christo docente, ad aeterna
beatitudinis gloria securè peruenire. A-
men. Thom. Kemp. tom. 2. part. 2. quæst.
5.

Conclusio.

Scribe nouelle Religion, ab habetū istud in cor-
de tuo, quasi in libro vite: et per singulos dies
contemplan tuā in spūe, et bonos mores a susce-
pta sunt uerba, uerba tui plena myste-
riorū et perfectiorū operū. Ornant a pteriq;
et quietant interiq;. A cōtemp. tu mundi, et
saūpissus abnegatione incipit uita boni religio-
si, et proficit usq; ad cōtemplationē Dei.

Benedictio.

Beaty discipulū iste, qui sequitur Christū per
iter asperū, tradens ei omne uelle suū et
uolle: punitans quotidie pro Christo crucē suā,
ut habbeat eā ipsa gloria magna, et uita aetor-
na: Amen.

De Aeternitate.